

in zato pridržujejo svoje blagó. Ko se pa pozneje pokaže, da se je napak računalo in da Rusija izvažá še žita več ko prej, imajo dvojno zgubo: na obrestih mrtvo ležečega kapitala in v padu cene. To naj bi „politični“ trgovci Avstrijskih časnikov premislili, in pošiljali ne bodo lahkomišljeno toliko praznih trditev med svet lastni državi in njenim prebivalcem na škodo.

Kako konje krmiti?

Major Još, skušen konjerejec, je v knjižici, nedavno izdani v nemškem jeziku od družbe kmetijske Koroške, načrtal prav dobra vodila, kako krmiti (futrati) konje.

„Kakoršna klaja, takošna živina“, je star pregovor. Zato naj je gospodarju glavno vodilo to, da se konju, ki delati mora, poklada dovolj tečne in nespridene krme. Klaja je pa tem bolj tečna, čem več ima v sebi močeca, vlečeca, beljaka in sladkorja, ter tem lažje se prebaviti dá.

Oves, očiščen prahú in plev, daje delavnemu konju mnogo več moči, kakor senó in slama. Plesnjeva in zatlubla klaja je konju zelo škodljiva, zato, ker mu kri pokvari in mnogotere bolezni prebavi in scavi napravi, kakor na pr. poščivanje (harnruhr).

Razmera, koliko se ovsa in sená vsaki dan konjem poklada, je prava ta-le:

a) Delavnemu konju lahkega plemena naj se daje na dan ovsa 6 funtov, sená 10 funtov, rezanice 2 funta;

b) delavnemu konju srednjega plemena se dá ovsa 7 do 8 funtov, sená 10 funtov, rezanice 3 funte;

c) delavnemu konju težkega plemena se dá ovsa 9 do 10 funtov, sená 15 funtov in rezanice 3 funte.

To je sploh razmera konjske krme. Če pa je konj prav težkega (Pincgavskega) plemena in ima veliko dela, se vé da se mu mora ovsa in sená nekoliko več dati.

Kako pa naj se krmijo žebeta?

Žebetu, ko je odstavljenó bilo, naj se dá vsak dan: ovsa 4 do 5 funtov, sladkega sená 8 do 10 funtov.

Gospodar mora pred vsem vedeti, da bo konj tak, kakor se je krmil o prvem letu. Zanikernost o krmenji prvo leto se kaznuje s tem, da se pozneje popraviti ne more, kar se je zamudilo prvo leto. Zakaj pa, to nam kaže skušnja, da konj v prvem letu izraste 15 palcev, v drugem letu pa le 3 palce, in v četrtem celó le 1½ palca. Iz tega se očitno vidi, kako potrebna je skrb, da se žebetu o prvem letu, posebno pa tudi v 2., 3. in 4. letu, dokler raste, dovolj krme daje in se mu sicer prav streže.

Enoletno žebe naj se od spomladi do jeseni pase in daje naj se mu zraven paše sená 5 funtov. Pozimi naj se mu dá ovsa 6 funtov, sená 10 funtov in rezanice 7 funtov.

Lahkim konjem se s pridom med ovsem poklada, kjer je mogoče, korenje; korenje naredí, da kri ni pregosta.

Poleg žebetu primerne klaje je pa treba tudi še dvojno: žebe se mora namreč čedno držati, to je, s krtačo ali rahlim štrigljem koža večkrat očediti, in pa pustiti mu, da pod milim nebom malo skače.

Vedeti pa mora gospodar tudi to, da od suhe klaje se ne sme kar na enkrat preskočiti na samo frišno, pa tudi od frišne ne mahoma na samo suho.

Važno je tudi to, da se gospodar vsak dan reda drži pri krmenji, to je, da med enim in drugim pokla-

danjem je toliko časa vmes, da želodec lahko prekuha, kar je povžil. Poklada se pa konjem navadno trikrat na dan, največi porcijon naj se mu dá zvečer, ker ima konj potem največ časa za prebavo krme. Pa tudi še to naj si zapomni gospodar, da zarad čednosti ne sme kuretina nikoli v konjski hlev.

Gospodarske skušnje.

* *Miši na vrtih se polovijo*, ako se precéj globok lonec sém ter tjè vkoplje v zemljo tako, da lonca rob malo iz zemlje gleda. Lonca se potem na pol z vodo nalije, druga polovica znotraj in rob lonca pa namaže s salom (špehom). Miš kmalu oduha salo, sede na rob in liže salo, kakor daleč more seči v znotraj namazani lonca; o tem pa se prekucne v vodo in vtone.

* *Kuretina*, ki v kurniku, in tiči, ki v tičniku na nogah zbolijo, ozdravijo se večkrat, ako surovega galúna raztopiš v vodi, pa se v tej vodi kuretini drži noga.

Šolske stvari.

Šolska poročila koncem letošnjega šolskega leta.

Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums zu Laibach.

To sporočilo, katero daje prav dober pregled šolskih zadev za gimnazije, se začinja z nemškim sestavkom prof. dr. Ahna, kateremu je naslov „Kleon. Versuch einer Ehrenrettung“. Rzsodbo, ali se je pisatelju posrečilo oprati kaj ali nič Kleona dolženj, s katerimi je obtežen po zgodovini, to presoditi prepuščamo strokovnjakom zgodovinarjem; naše bralce bi gotovo bolj zanimala „Versuch einer Ehrenrettung“ kakega državnika, ki je dandanes „Leiter der öffentlichen Angelegenheiten“, kakor opiranje grehov državnika, ki je živel pred več ko 1400 leti. — Ljubljanska gimnazija je imela 23 učiteljev, 19 za redne, 4 pa za izvanredne predmete. Učni jezik je v obče bil nemški; v paralelkah 3 nižih razredov se je „kršanski nauk“, „latinščina“ in pa „živalstvo“ učilo slovenski. Jezik slovenski se je razkladal v vseh razredih. Vseh učencev bilo je 421, in sicer 322 Slovencev, 94(?) Nemcev, 1 Hrvat, 1 Čeh, 3 Lah; najmlajši je bil 10, najstareji dijak 22 let star. — Štipendij v znesku 7025 gl. 87 kr. je vživalo 97 učencev, poleg teh pa so še drugi dobivali podpore.

Programm des k. k. Real- und Obergymnasiums in Rudolfswert.

To sporočilo spremlja sestavek prof. J. Ogorka „de Socrate marito patreque familias“. Podučevalo je 14 učiteljev, med njimi 4 očetje frančiškani, drugi posvetni. Učni jezik je bil nemški, slovenščine pa pogrešamo še bolj, kakor na gimnaziji Ljubljanski, ker „živalstva“ ne nahajamo tu slovenski razkladanega kakor v Ljubljani, menda zato ne, ker je bilo med 114 učenci 8 Nemcev, in samo 107 Slovencev!

Jahresbericht der Staats-Oberrealschule in Laibach.

To sporočilo nam pové, da je bilo na realki 134 Nemcev, 158 Slovencev, 7 Hrvatov in Srbov, 2 Čeha in 33 Lahov. Kje se je 134 Nemcev vzelo, nam sporočilo ne razjasni, menda Stremayerjevi „deutschen Oberrealschule in Laibach“ na ljubo. V 7 razredu našteva sporočilo 15 Nemcev in samo 4 Slovence; iz golj radovednosti smo teh 15 Nemcev v imeniku iskali in

našli: Lenarčiča iz Vrhnike, Pehani-a iz Žužemberka, Novaka iz Fužin, Hudabivnika iz Ljubljane, Sertiča iz Trebnjega, Pavliča iz Brda, Pesjaka iz Novega mesta, Zajca iz Istre, Andolška iz Mokronoga; to jih je 9 po imenu in rojstvenem kraji Slovencev; potem je še en Srb in dva sta Laha; kako je po takem vodstvo naštel 15 Nemcev in samo 4 Slovence, nam je zagonetka. Učiteljev je bilo 20. V „lehrplanu“ najdemo med obligatnimi predmeti tudi slovenski jezik. Dobro! — smo mislili — „tandem aliquando!“ Al na strani 28 smo videli, da smo prezgodaj vskliknili naš „dobro“, kajti ondi beremo ominozi izrek: „relativ obligat: die slovenische!“ Tedaj so menda le tisti dijaki slovenščine se učili, katerih stariši so to zahtevali. Nasprotno pa je laški jezik za vse obligaten! Tako se naš domači, deželni jezik odrija in v kot postavlja v središči naše dežele! — Na čelu sporočila je spis prof. Knapiča o „Ljubljani“, v koliko se ona onesnaži pri svojem toku skozi Ljubljano, ter dokazuje po preiskavah, da se Ljubljana ne onesnaži toliko, kakor se navadno misli, največ zato ne, ker hitro teče; in zato nimajo prav tisti, ki menijo, da je Ljubljana vir bolezni vsled mnogih nesnažnih dotokov v mestu. Tako se je vendar enkrat eden oglasil, ki toliko črneni Ljubljano zagovarja! —

Pri vseh treh sporočilih pogrešamo kakega slovenskega spisa, ki se je vsaj včasih prejšnja leta pokazal. Ni sicer na takem sporočilu tolike važnosti, vendar se tudi na teh sporočilih pozna, kakošen veter da sedaj veje, ko na pr. Novomeška gimnazija, kjer so skoraj sami slovenski učenci, si ne upa stopiti s slovensko besedo pred svet. Potrpimo, vsaj ne bo na veke tako!

Kranjska in Kočevska gimnazija ni še prišla s svojima sporočiloma na beli dan.

Jugoslavensko književstvo.

* „Balkan“. Kdor ume hrvaški, in se hoče podučiti, kako slovanski narod v Bosni in Hercegovini živi, misli, poje, joka, govori, kakove ima običaje, narodne pripovedke, pesmi, prislovice, napitnice itd., ta se naj naroči na knjigo, ki jo bo izdal gosp. Velimir Gaj v Zagrebu pod naslovom „Balkan“, ki obeta jako zanimiva postati. Cena knjigi je 1 gold. Treba je, da se Jugoslovani bliže seznanimo, in zato želimo, da ta knjiga tudi med Slovenci mnogo naročnikov najde.

* *Djetinji vrtič*. Zabavne pripovedi dobroj dieci. Napisal jih i sabralo Ljudevit Tomšič, učitelj doljnogradske občne pučke škole u Zagrebu. 2. zvezak. Sa slikom Petra Preradovića.

* *Potočnice*. Zabavno-poučne pjesme i pripovedi mladeži našoj. Napisal Ljudevit Varjačić. Sa slikom: „Lahku noć!“

Obé vrlo dobri knjižici, šolski mladini po vse pripravni, ste nedavno v lični obliki na svetlo prišle v zalogi knjigarjev Mučnjaka in Senftlebena v Zagrebu. Cena vsaki trdo vezani je le 40 krajc. „Vrtec“ Tomšičev je osobito še zato zanimiv, ker ga kinča podoba Petra Preradovića, najmilejšega pesnika Hrvatskega. Obe knjižici dobro doidete tudi našim slovenskim učiteljem, ki jih je volja, svoji šolski mladini hrvatsko besedo prevesti v slovensko.

* *Sv. Cecilija*. List za pučko cerkvenu glasbu i pjevanje. Glasbeni dio priredjuje Ivan pl. Zajic, uredjuje i izdaje ves list M. Cugšvert, tiska C. Albrecht u Zagrebu.

Glavni namen temu listu je vpeljati v cerkve po selih (kmetih) bolj pristojno in ukusno pevanje in org-

ljanje, pa odstraniti take pesme in igre, s katerimi se pogrduje dostojanstvo njeno. Po takem isti blagi namenu kakor slovenskemu našemu društvu Ceciljenemu. Vsak mesec izhaja en list z glasbeno prilogo, 1. listu so dodane 3 pesmi. Cena celoletna „sv. Ceciliji“ je 4 gold.

* *Srpska Zora*, izhajajoča v Beču, se marljivo ozira na dogodbe v iztoku in v lepih slikah čitateljem svojim stavlja pred oči.

Zdaj pa še našim gospém in gospicam nekaj:

* *Uzorci* za kočkanje, izšivavanje, mrežkanje i jednostavno vezenje. Po jugoslavenskih motivih složio August Posilović u Zagrebu. — Naročnina za 1. 2. 3. in 4. zvezek je 88 krajc., ki se najlože pošljejo po poštarskem povzetju. 1. zvezek „uzorcev“ (muštrov) je ravnokar v ličnem plavo belem tisku prišel na svetlo. Vsak zvezek prinese drugačno vrsto izgledov za kočkanje (šlinganje), mrežkanje in vezenje (štikanje) našim gospém in gospicam, katerim tudi brez znanja hrvatskega jezika bodo ti „uzorci“ pri njihovem delu dobro služili.

Politične stvari.

Misli o Avstrijsko-Ogerski pogodbi.

„Es ist ein Chaos, das ich weder berufen, noch fähig bin zu ordnen.“

„To vam je zmešnjava, katere poravnati jaz nisem niti poklican, niti zmožen“ — tako je govoril ministerstva predsednik knez Auersperg po zadnji seji regnikolarskih deputacij svojemu stričniku, ministru poljedelstva, grofu Mansfeldu v ljudskem vrtu „Volks-garten“ na Dunaji, kjer je one dni vsak dan po 7. uri zvečer zboroval nekak postransk parlament.

Ni ga razumnega človeka v Avstriji, ki bi temu izreku ministerskega predsednika ne pritrnil; pristaviti je le to, da je sedanja vlada, kakor je grof Hohenwart naravnost rekel, storila svoje v izobilji, da se je vse pogajanje še huje zamotalo. Že večkrat smo rekli in rečemo zopet, da se mi glede nove Avstro-Ogerske pogodbe celó malo zanašamo na stanovitnost ustavovercev. Ko bi ti gospodje smeli odkritosrčno izraziti svojo voljo, bilo bi vse pogojevanje menda davno že pod klopjo; al strah jih je le pred tem: „kaj porekó volilci?“

Dve leti je že, kar je ustavoverna stranka se lotila nove pogodbe z Ogrji in za „conditio, sine qua non“ določila si to, da po nji se Avstriji ne sme naložiti še večih bremen, kakor jih nosi dozdej. S tem so mislili vladi dati vodilo za pogojevanje z Magjari. In res Dunajski ministri so se o vseh pogodbinih obravnavah držali tega vodila. Al Ogersko ministerstvo je druge strune napelo; ono noče nič slišati o sedanjih razmerih skupnih državnih stroškov, in večina Ogerskega državnega zbora ga podpira v tej trdovratnosti.

Po strašansko slabem gospodarstvu so prišli Magjari denarno skoro na kant, in ker v vladnih krogih tam svojih grehov nočejo spoznati, odpravljajo krivdo na pogodbo z Avstrijo, češ, da je leta 1867. sklenjena pogodba vsaj v denarnem obziru bila zeló škodljiva Ogerski.

Agitacije v tej zadevi ne izvirajo iz novejšega časa, ampak reči se sme, da je Tisza in njegovo ministerstvo stvar teh agitacij, da tedaj so se pričele še le leta 1874. Magjari so mislili, da noben drug, kakor „lev